TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. rugsėjo 19 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimas bei vykdymas – Tarptautinis vaikų grobimas – Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 – 11 straipsnis – Prašymas grąžinti – 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvencija – Prašymas paskelbti teismo sprendimą vykdytinu – Sprendimo apskundimas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 47 straipsnis – Teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę – Apeliacinio skundo pateikimo terminas – Nutartis dėl leidimo vykdyti – Įvykdymas iki jos įteikimo“

Sujungtose bylose C-325/18 PPU ir C-375/18 PPU

dėl *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija) 2018 m. gegužės 17 d. nutartimi (C-325/18 PPU) ir 2018 m. birželio 7 d. nutartimi (C-375/18 PPU), kurias Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2018 m. gegužės 17 d. ir 2018 m. birželio 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Hampshire County Council

prieš

C.E.,

N.E.,

dalyvaujant:

Child and Family Agency,

Attorney General,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas R. Silva de Lapuerta, teisėjai C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (pranešėjas) ir S. Rodin,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

* Proceso kalba: anglų.

atsižvelgęs į 2018 m. gegužės 17 d. (C-325/18 PPU) ir 2018 m. birželio 7 d. (C-375/18 PPU) nacionalinio teismo pateiktus prašymus, kuriuos Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2018 m. gegužės 17 d. ir 2018 m. birželio 7 d., prašymus priimti prejudicinį sprendimą nagrinėti pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsniu,

atsižvelgęs į 2018 m. birželio 11 d. pirmosios kolegijos sprendimą patenkinti minėtus prašymus,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. liepos 13 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Hampshire County Council*, atstovaujamos baristerio D. Day, įgalioto solisitorės V. Pearce,

– N. E. ir C. E., atstovaujamų SC N. Jackson, SC B. Shipsey, BL B. McKeever ir solisitoriaus K. Smyth,

– *Attorney General*, atstovaujamo M. Browne, J. McCann ir A. Joyce, padedamų BL A. Finn, ir SC G. Durcan,

– Airijos, atstovaujamos J. McCann, padedamos SC G. Durcan ir BL A. Finn,

– Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos R. Fadoju ir C. Brodie, padedamų QC E. Devereux,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos J. Vláčil,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Nowak,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Wilderspin,

susipažinęs su 2018 m. rugpjūčio 7 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio ir 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243), 11 straipsnio ir 33 straipsnio 5 dalies išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant *Hampshire County Council* (Hampšyro grafystės taryba; toliau – HGT) ginčą su C.E. ir N.E. (toliau – susiję tėvai) dėl trijų nepilnamečių vaikų (toliau – trys vaikai), kuriuos susiję tėvai išvežė į Airiją, kad išvengtų globos šiems vaikams nustatymo, grąžinimo į Jungtinę Karalystę ir dėl šių tėvų Airijoje pateikto prašymo taikyti laikinąjį įpareigojimą sustabdyti jauniausio iš šių trijų vaikų ir prireikus kitų vaikų įvaikinimo procedūrą Jungtinėje Karalystėje.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

3 1980 m. spalio 25 d. Hagoje pasirašytos Konvencijos dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – 1980 m. Hagos konvencija) tikslai, kaip matyti iš jos preambulės, yra, be kita ko, tarptautiniu mastu apsaugoti vaikus nuo žalingų padarinių, kuriuos sukelia jų neteisėtas išvežimas ar laikymas, ir nustatyti tvarką, kuri užtikrintų greitą jų sugrąžinimą į valstybę, kurioje jie nuolat gyvena. Ši konvencija įsigaliojo 1983 m. gruodžio 1 d. ir visos Europos Sąjungos valstybės narės yra ją pasirašiusios šalys.

4 1980 m. Hagos konvencijos 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios Konvencijos tikslai yra:

a) užtikrinti, kad neteisėtai į bet kurią Susitariančiąją Valstybę išvežti ar jose laikomi vaikai būtų greitai grąžinti;

b) garantuoti, kad vienos Susitariančiosios Valstybės teisės aktų nustatytos globos teisės ir teisė matytis su vaiku būtų gerbiamos ir kitose Susitariančiosiose Valstybėse.“

5 Šios konvencijos 3 straipsnyje numatyta:

„Vaiko išvežimas ar laikymas laikomas neteisėtu, jei:

a) pažeidžiamos globos teisės, suteiktos asmeniui, institucijai ar kitai organizacijai atskirai ar kartu, pagal valstybės, kurioje vaikas nuolat gyveno prieš pat jį išvežant ar laikant, įstatymus; ir

b) jei išvežimo ar laikymo metu tomis teisėmis buvo kartu ar atskirai naudojamasi arba būtų buvę naudojamasi, jei vaikas nebūtų išvežtas ar laikomas.

Globos teisės, nurodytos a punkte, gali būti suteiktos pagal įstatymą arba teismo ar administracinės institucijos sprendimu, arba pagal susitarimą, turintį teisinę galią pagal tos valstybės įstatymus.“

6 Minėtos konvencijos 12 straipsnyje nustatyta:

„Jei vaikas yra neteisėtai išvežtas arba laikomas, kaip nurodyta 3 straipsnyje, ir jei pradedant procesą Susitariančiosios Valstybės, kurioje yra vaikas, teismo ar administracinėse institucijose dar nėra praėjęs vienerių metų terminas nuo tos dienos, kai vaikas buvo neteisėtai išvežtas ar laikomas, bylą nagrinėjanti institucija nurodo vaiką tuojau pat grąžinti.

<…>“

7 1980 m. Hagos konvencijos 13 straipsnyje numatyta:

„Nepaisant ankstesnio straipsnio nuostatų, valstybės, į kurią kreipiamasi, teismo ar administracinė institucija neprivalo nurodyti grąžinti vaiką, jei asmuo, įstaiga ar kita organizacija, kuri prieštarauja, kad vaikas būtų grąžintas, įrodo, kad:

<…>

b) yra didelė rizika, kad vaiką grąžinus jam būtų padaryta fizinė ar psichinė žala arba kad vaikas paklius į kitą netoleruotiną situaciją.

<…>“

Sąjungos teisė

8 Reglamento Nr. 2201/2003 12, 17, 21 ir 33 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(12) Jurisdikcijos pagrindai, susiję su tėvų pareigomis, nustatyti šiame reglamente, yra suformuluoti kuo lab[iau] atsižvelgiant į vaiko interesus, ypač į artumo kriterijų. <…>

<…>

(17) Vaiko neteisėto išvežimo ar negrąžinimo atvejais, vaiko grąžinimas turėtų būti užtikrinamas nedelsiant ir šiuo tikslu turėtų ir toliau būti taikoma [1980 m.] Hagos konvencija, papildoma šio reglamento, ypač 11 straipsnio, nuostatomis. Valstybės narės, į kurią arba kurioje vaikas buvo neteisėtai išvežtas ar negrąžintas, teismai turėtų galėti pasipriešinti jo grąžinimui konkrečiais tinkamai pateisinamais atvejais. Tačiau toks sprendimas galėtų būti pakeičiamas paskesniu vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos iki neteisėto išvežimo ar negrąžinimo valstybės narės teismo sprendimu. Jei tas sprendimas numatytų vaiko grąžinimą, grąžinimas turėtų įvykti be jokios specialios procedūros, reikalaujamos tam sprendimui pripažinti ir vykdyti valstybėje narėje, į kurią arba kurioje vaikas buvo neteisėtai išvežtas ar negrąžintas.

<…>

(21) Valstybėje narėje atliekamas teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas turėtų būti grindžiamas abipusiu pasitikėjimu, o nepripažinimo pagrindai turėtų būti minimalūs.

<…>

(33) Šis reglamentas pripažįsta [Chartijos] principus ir jų laikosi. Visų pirma juo siekiama užtikrinti pagarbą pagrindinėms vaiko teisėms, išdėstytoms [Chartijos] 24 straipsnyje.“

9 Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio „Taikymo sritis“ 1–3 dalyse nustatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas bet kokio pobūdžio teismo civilinėms byloms, susijusioms su:

<…>

b) tėvų pareigų skyrimu, naudojimusi jomis, perdavimu, apribojimu ar atėmimu.

2. Šio straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos bylos konkrečiai gali būti susijusios su:

a) globos teisėmis ir bendravimo teisėmis;

<…>

3. Šis reglamentas netaikomas:

<…>

b) sprendimams dėl įvaikinimo, pasirengimo įvaikinimui priemonėms arba įvaikinimo panaikinimui ar atšaukimui;

<…>“

10 Reglamento Nr. 2201/2003 2 straipsnyje numatyta:

„Šiame reglamente:

1) „teismas“ apima visas valstybių narių institucijas, turinčias jurisdikciją bylose, patenkančiose į šio reglamento taikymo sritį pagal 1 straipsnį;

<…>

7) „tėvų pareigos“ – visos teisės ir pareigos, susijusios su vaiko asmeniu ar turtu, suteikiamos fiziniam ar juridiniam asmeniui teismo sprendimu, įstatymų nustatyta tvarka ar juridinę galią turinčiu susitarimu. [Jos apima, be kita ko, globos teises ir bendravimo teises.]

8) „tėvų pareigų turėtojas“ – kiekvienas asmuo, turintis tėvų pareigas vaikui;

9) „globos teisės“ apima teises ir pareigas, susijusias su vaiko priežiūra, ypač teisę nustatyti vaiko gyvenamąją vietą;

<…>

11) „neteisėtas išvežimas ar negrąžinimas“ – tai vaiko išvežimas ar negrąžinimas tais atvejais, kai:
   a) tuo pažeidžiamos globos teisės, įgytos teismo sprendimu, įstatymų nustatyta tvarka ar juridinę galią turinčiu susitarimu pagal valstybės narės, kurioje yra vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta iki išvežimo ar negrąžinimo [pagal valstybės narės, kurioje buvo vaiko nuolatinė gyvenamoji prieš pat išvežimą ar negrąžinimą, teisę];

   ir

   b) jei išvežimo ar negrąžinimo metu globos teisėmis buvo faktiškai naudojamasi drauge ar jų su niekuo nesidalijant arba jomis taip būtų naudojamasi išvežimui ar negrąžinimui. Laikoma, kad globa yra įgyvendinama kartu, kai pagal teismo sprendimą ar įstatymų nustatyta tvarka vienas tėvų teisių turėtojas negali spręsti dėl vaiko gyvenamosios vietos be kito tėvų pareigų turėtojo sutikimo.“

11 Reglamento Nr. 2201/2003 11 straipsnyje „Vaiko grąžinimas“ nustatyta:

„1. Tais atvejais, kai globos teises turintis asmuo, institucija ar kita organizacija prašo valstybės narės teismą priimti sprendimą remiantis [1980 m. Hagos konvencija] sugrąžinti neteisėtai išvežtą ar kitoje nei jis nuolat gyveno valstybėje narėje laikomą vaiką [sugrąžinti į kitą, nei jis nuolat gyveno prieš pat neteisėtą išvežimą ar negrąžinimą, valstybę narę neteisėtai išvežtą ar neteisėtai tokioje valstybėje laikomą vaiką], taikomos šio straipsnio 2–8 dalys.

<…>

3. Teismas, kuriam pateikiamas pareiškimas dėl vaiko grąžinimo pagal šio straipsnio 1 dalį, skubiai išnagrinėja tą pareiškimą taikydamas skubiausias procedūras, kurias leidžia nacionalinė teisė.

Nepažeisdamas pirmos pastraipos, teismas ne vėliau kaip per šešias savaites nuo pareiškimo pateikimo, išskyrus atvejus, kai išimtinės aplinkybės neleidžia to daryti, priima sprendimą.

<…>

6. Jei teismas priėmė nutartį dėl vaiko negrąžinimo pagal [1980 m.] Hagos konvencijos 13 straipsnį, tas teismas turi [nedelsdamas] tiesiogiai arba per savo centrinę instituciją perduoti teismo įsakymo dėl negrąžinimo ir atitinkamų dokumentų, visų pirma teismo posėdžio protokolo, kopiją valstybės narės,

kurioje tas vaikas iki neteisėto išvežimo ar negrąžinimo [prieš pat neteisėtą išvežimą ar negrąžinimą] turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, jurisdikciją turinčiam teismui arba centrinei institucijai, kaip nustatyta pagal nacionalinę teisę. [Teismas turi gauti visus nurodytus dokumentus per mėnesį nuo sprendimo dėl vaiko negrąžinimo priėmimo dienos.]

7. Jei viena iš šalių į valstybės narės, kurioje vaikas iki neteisėto išvežimo ar negrąžinimo turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, teismus dar nesikreipė, šio straipsnio 6 dalyje minėtą informaciją gavęs teismas ar centrinė institucija turi pranešti šalims ir pakviesti jas pagal nacionalinę teisę per tris mėnesius nuo pranešimo teikti teismui teikimus, kad teismas galėtų apsvarstyti vaiko globos klausimą.

Nepažeisdamas šiame reglamente pateikiamų jurisdikcijos taisyklių, teismas užbaigia bylą, jei per tą laikotarpį negauna jokių teikimų [pastabų].

8. Nepaisant sprendimo dėl negrąžinimo pagal 1980 m. Hagos konvencijos 13 straipsnį, bet kuris vėlesnis vaiką grąžinti reikalaujantis sprendimas, kurį priėmė pagal šį reglamentą jurisdikciją turintis teismas, siekiant užtikrinti vaiko grąžinimą yra vykdomas <…>“

12 Reglamento Nr. 2201/2003 19 straipsnio, susijusio su *lis pendens*, 2 ir 3 dalyse nustatyta:

„2. Jeigu skirtingų valstybių narių teismuose iškeliamos bylos dėl tėvų pareigų to paties vaiko atžvilgiu ir tuo pačiu ieškinio pagrindu, teismas, kuriame buvo vėliau iškelta byla, savo iniciatyva sustabdo nagrinėjimo procesą, kol nustatoma pirmojo teismo jurisdikcija.

3. Jeigu nustatoma pirmojo teismo jurisdikcija, teismas, kuriame buvo vėliau iškelta byla, atsisako jurisdikcijos pirmojo teismo naudai.

Tokiu atveju šalis, kuri kreipėsi į teismą, kuriame buvo vėliau iškelta byla, gali tą ieškinį pateikti pirmajam teismui.“

13 Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnyje numatyta:

„1. Neatidėliotinais atvejais šio reglamento nuostatos neužkerta kelio valstybės narės teismams toje valstybėje esantiems asmenims ar turtui taikyti laikinas, įskaitant apsaugines, priemones, kurios gali būti numatytos tos valstybės narės teisėje, netgi jei pagal šį reglamentą kitos valstybės narės teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos priemonės netaikomos, kai valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją pagal šį reglamentą nagrinėti bylą iš esmės, jau yra ėmęsis priemonių, kurias jis laiko tinkamomis.“

14 Šio reglamento 23 straipsnyje „Teismo sprendimų, susijusių su tėvų pareigomis, nepripažinimo pagrindai“ išvardytos aplinkybės, kuriomis nepripažįstamas sprendimas, susijęs su tėvų pareigomis.

15 Pagal minėto reglamento 26 straipsnį teismo sprendimas, susijęs su tėvų pareigomis, jokiomis aplinkybėmis negali būti peržiūrimas iš esmės.

16 Reglamento Nr. 2201/2003 III skyriaus 2 skirsnio 28 straipsnyje „Vykdytini teismo sprendimai“ nustatyta:

„1. Valstybėje narėje priimtas ir joje vykdytinas bei įteiktas teismo sprendimas dėl tėvų pareigų vaikui yra vykdomas kitoje valstybėje narėje tada, kai suinteresuotos šalies prašymu jis buvo pripažintas joje vykdytinu.

<…>“

17 Reglamento Nr. 2201/2003 31 straipsnyje numatyta:

„1. Teismas, į kurį kreipiamasi su prašymu [paskelbti teismo sprendimą vykdytinu], sprendimą priima nedelsdamas. Nei asmuo, kurio atžvilgiu prašoma vykdyti teismo sprendimą, nei vaikas šiame bylos nagrinėjimo etape neturi teisės paduoti jokių teikimų dėl prašymo.

2. Prašymas gali būti atmestas tik dėl vienos iš priežasčių, nurodytų 22, 23 ir 24 straipsniuose.

3. Teismo nutarimas [sprendimas] jokiomis aplinkybėmis negali būti peržiūrimas iš esmės.“

18 Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnyje „Sprendimo apskundimas“ nustatyta:

„1. Bet kuri šalis gali apeliacine tvarka apskųsti sprendimą dėl prašymo paskelbti teismo sprendimą vykdytinu.

<…>

3. Apeliacinis skundas nagrinėjamas laikantis taisyklių, reglamentuojančių [rungimosi principu grindžiamą procedūrą].

<…>

5. Apeliacinis skundas dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu turi būti paduotas per vieną mėnesį nuo jo įteikimo. Jeigu šalies, kurios atžvilgiu prašoma vykdyti sprendimą, nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje nei valstybė narė, kurioje sprendimas buvo paskelbtas vykdytinu, terminas apeliaciniam skundui paduoti yra du mėnesiai ir skaičiuojamas nuo įteikimo minėtai šaliai asmeniškai arba pristatymo į jos gyvenamąją vietą dienos. Laikotarpis negali būti pratęstas dėl atstumo.“

19 Reglamento Nr. 2201/2003 60 straipsnyje išdėstyta:

„Santykiuose tarp valstybių narių šis reglamentas pakeičia toliau išvardytas konvencijas tiek, kiek jos susijusios su bylomis, kurioms taikomas šis reglamentas:

<…>

e) 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų.“

Airijos teisė

20 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-325/18 matyti, kad pirminės 1989 m. redakcijos Aukštesniųjų teismų procedūros reglamento 42A straipsnyje, įterptame 2016 m. *Statutory Instrument n° 9* (2016 m. Aukštesniųjų teismų procedūros reglamentas (jurisdikcija, sprendimų pripažinimas ir vykdymas)), buvo numatytas automatiškas sprendimo dėl vykdymo sustabdymas, kol bus išnagrinėtas apeliacinis skundas. Vis dėlto automatiško sustabdymo taisyklė nebuvo laikoma tinkama bylose, patenkančiose į Reglamento Nr. 2201/2003 taikymo sritį. Minėto 42A straipsnio 10 dalies 2 punkto ii papunktyje nuo šiol numatyta, kad „nuosprendis ar sprendimas gali būti įvykdytas prieš pasibaigiant“ nagrinėjamo apeliacinio skundo pateikimo terminui.

21 Pagal Aukštesniųjų teismų procedūros reglamento 42A straipsnio 10 dalies 2 punkto iii papunktį nutartyje dėl sprendimo paskelbimo vykdytinu turi būti pateikta nuoroda, kad „nuosprendžio ar sprendimo vykdymas gali būti sustabdytas, kai kilmės valstybės narės teisme dėl jo paduotas apeliacinis skundas įprastine tvarka“.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

22 Susiję tėvai, Jungtinės Karalystės piliečiai, susituokę ir kartu gyvenę Jungtinėje Karalystėje, su savo trimis vaikais – vienas iš jų buvo gimęs prieš dvi dienas – 2017 m. rugsėjo 5 d. atvyko keltu į Airiją. C. E. yra trijų vaikų motina, o N. E. yra tik jauniausio iš trijų vaikų tėvas.

23 Jungtinėje Karalystėje 2017 m. birželio mėn. buvo priimti sprendimai dėl dviejų vyresniųjų vaikų laikinosios globos. Iš tiesų HGT jau buvo išreiškusi susirūpinimą dėl šios šeimos, be kita ko, higienos šeimoje, tėvų gebėjimo valdyti vaikų elgesį, smurto šeimoje per ankstesnes santuokas ir toksikomanijos problemų. Taip pat paaiškėjo, kad vienas vaikas patyrė tyčinį sužalojimą, ir negalima atmesti prielaidos, kad šį sužalojimą padarė N. E.

24 2017 m. rugsėjo 8 d., Jungtinės Karalystės viešojo administravimo institucijoms išreiškus susirūpinimą dėl vaikų saugumo, *High Court of Justice* (*England and Wales*) (Aukštasis teisingumo teismas (Anglija ir Velsas)) priėmė nutartį dėl trijų vaikų globos teisių ir jas perdavė HGT (toliau – nutartis dėl globos), taip pat įpareigojo grąžinti tris vaikus (toliau – įpareigojimas grąžinti).

25 Tą pačią dieną HGT susisiekė su analogiška Airijos institucija – *Child and Family Agency* (Vaikų ir šeimos agentūra, Airija; toliau – agentūra) – ir informavo apie savo ketinimus prašyti, kad *High Court (England and Wales)* (Aukštasis teisingumo teismas (Anglija ir Velsas)) priimtų sprendimą dėl trijų vaikų grąžinimo. Agentūra atsakė, kad tokia nutartis turėtų būti vykdoma remiantis Reglamentu Nr. 2201/2003. Vėliau tą pačią dieną HGT informavo agentūrą, kad tas teismas tą pačią dieną priėmė sprendimą dėl grąžinimo.

26 Buvo atlikti keli vizitai į šeimos E. gyvenamąją vietą Airijoje, tačiau agentūra nenustatė jokių problemų, kurios keltų susirūpinimą dėl vaikų. Susiję tėvai agentūrai nurodė, kad jiems buvo patarta vykti į Airiją tam, kad išvengtų socialinių tarnybų ir trijų vaikų globos.

27 Agentūra informavo minėtus tėvus, kad ji ketina teikti prašymą dėl laikinosios globos taikymo trims vaikams, grindžiamą HGT perduota informacija. Ji taip pat jiems pranešė, kad HGT gali prašyti *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) pripažinti įpareigojimą grąžinti tris vaikus, ir, jei šis prašymas būtų patenkintas, šie vaikai turėtų būti grąžinti į Jungtinę Karalystę.

28 2017 m. rugsėjo 14 d. *District Court* (Apygardos teismas, Airija) trijų vaikų laikinosios globos teises suteikė agentūrai; ši vaikus perdavė priimančiajai šeimai. Susiję tėvai sutiko su šia laikina globa, tačiau nepripažino jos pagrįstumo. Agentūra surengė susitikimą su šiais tėvais dėl vaikų globos plano įgyvendinimo. Jie buvo aiškiai informuoti, kad HGT ketina prašyti vykdyti neseniai *High Court (England and Wales)* (Aukštasis teisingumo teismas (Anglija ir Velsas)) priimtą sprendimą dėl grąžinimo ir tuo tikslu pateikti *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) *ex parte* prašymą dėl vaikų grąžinimo į Jungtinę Karalystę.

29 2017 m. rugsėjo 21 d. *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) priėmė nutartį pagal Reglamento Nr. 2201/2003 III skyrių, kuria pripažino nutartį dėl globos nustatymo ir įpareigojo ją „vykdyti jos teritorijoje“ (toliau – *ex parte* nutartis). Tą pačią dieną visi trys vaikai buvo perduoti HGT socialiniams darbuotojams ir grąžinti į Jungtinę Karalystę.

30 HGT socialinės tarnybos, manydamos, kad esama pabėgimo pavojaus, primygtinai prašė analogiškos Airijos institucijos neinformuoti susijusių tėvų. Todėl pastariesiems apie tai buvo pranešta telefonu tik vėliau, t. y. tą dieną, kai trys vaikai buvo grąžinti, o *ex parte* nutartis oficialiai jiems įteikta tik kitą dieną.

31 Tėvai bandė apskųsti šią nutartį dėl globos nustatymo, bet jiems *Court of Appeal of England and Wales* (Apeliacinis teismas (Anglija ir Velsas)) 2017 m. spalio 9 d. nesuteikė leidimo pateikti apeliacinį skundą.

32 2017 m. lapkričio 24 d. jie apskundė *ex parte* nutartį *High Court* (Aukštasis teismas, Airija). 2018 m. sausio 18 d. šis skundas, pateiktas praėjus dviem dienom po to, kai pasibaigė Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 5 dalyje numatytas terminas, buvo atmestas kaip pateiktas pavėluotai, motyvuojant tuo, kad šioje nuostatoje numatytas terminas buvo imperatyvus ir kad teismas, į kurį kreiptasi, neturėjo kompetencijos jį pratęsti. Šį sprendimą jie apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

33 Šiomis aplinkybėmis *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija) byloje C-325/18 nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar tuo atveju, kai teigiama, kad tėvai arba kiti šeimos nariai savo vaikus neteisėtai išvežė iš jų nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės, pažeisdami teismo sprendimą, kurį priimti prašė tos valstybės viešosios valdžios institucija, ši institucija gali prašyti, kad teismo sprendimas, kuriuo nurodoma vaikus grąžinti į tos valstybės teritoriją, būtų vykdomas kitos valstybės narės teismuose pagal [Reglamento Nr. 2201/2003] III skyriaus nuostatas, ar tai prilygtų neteisėtam vengimui taikyti šio reglamento 11 straipsnį ir 1980 m. Hagos konvenciją arba tokios valdžios institucijos piktnaudžiavimui įgaliojimais arba teise?

2. Ar byloje, susijusioje su Reglamento Nr. 2201/2003 įgyvendinimo nuostatomis, teismas, į kurį kreiptasi, turi kompetenciją pratęsti terminą, nustatytą 33 straipsnio 5 dalyje, kai vėlavimas iš esmės yra *de minimis* ir terminą būtų galima pratęsti remiantis nacionaline proceso teise?

3. Nedarant poveikio antrajam klausimui, ar tokiu atveju, kai užsienio viešosios valdžios institucija, vadovaudamasi pagal Reglamento Nr. 2201/2003 31 straipsnį *ex parte* priimta nutartimi dėl vykdymo, išveža vaikus iš valstybės narės teritorijos dar prieš šios nutarties įteikimą tėvams, todėl iš jų atimama teisė prašyti sustabdyti tokios nutarties vykdymą, kol bus išnagrinėtas apeliacinis skundas, pažeidžiama tėvų teisių, jiems užtikrinamų pagal [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos] 6 straipsnį arba Chartijos 47 straipsnį, esmė, todėl, siekiant jos nepažeisti, (šio reglamento 33 straipsnio 5 dalyje nustatytas) terminas turėtų būti pratęstas?“

34 Susiję tėvai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikė prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir sustabdyti trijų vaikų įvaikinimo procedūrą.

35 HGT pranešė apie savo ketinimą vykdyti tik jauniausiojo vaiko įvaikinimo procedūrą, nes kiti du vaikai tuo metu gyveno Jungtinėje Karalystėje su vienu iš jų tėvu.

36 HGT buvo nurodyta kaip „šalis“ pagrindinėje byloje, tačiau nedalyvavo šiame procese prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme ir nepasinaudojo savo teisėmis būti išklausytai tame teisme.

37 Šiomis aplinkybėmis *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija) byloje C-375/18 nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal Sąjungos teisę, visų pirma [Reglamento Nr. 2201/2003] nuostatas, draudžiama valstybės narės teismui taikyti laikinąsias apsaugos priemones (apsaugos priemones), skirtas *in personam* kitos valstybės narės institucijai, ir neleisti tai institucijai kreiptis į tos kitos valstybės narės teismus dėl vaikų įvaikinimo, kai *in personam* draudimas tampa būtinas siekiant apsaugoti šalių teises priverstinio vykdymo procese pagal šio reglamento III skyrių?“

38 2018 m. birželio 11 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-325/18 ir C-375/18 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas.

Dėl prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros

39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašė šį prašymą nagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

40 Grįsdamas savo prašymą jis nurodo skubą byloje C-325/18, atsižvelgiant į vaikų įvaikinimo procedūrą, kurią ketina vykdyti HGT ir kuriai prieštarauja trijų vaikų motina. Dėl jauniausiojo vaiko pažymėtina, kad šio vaiko tėvas taip pat prieštarauja šiai procedūrai.

41 Antra, jis teigia, kad byloje C-375/18 pateiktą prašymą dėl sprendimo priėmimo skubos tvarka lemia laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūra, kuri, Teisingumo Teismui netaikant prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros, netektų savo veiksmingumo.

42 Šiuo klausimu pažymėtina, pirma, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Reglamento Nr. 2201/2003, priimto remiantis, be kita ko, EB 61 straipsnio c punktu (dabar – SESV 67 straipsnis), kuris yra ESV sutarties trečiosios dalies V antraštinėje dalyje, susijusioje su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, išaiškinimo. Todėl jis gali būti nagrinėjamas pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

43 Antra, reikia pažymėti, kad pagrindinės bylos susijusios su trimis mažesniais nei šešerių metų vaikais, kurie beveik vienus metus yra atskirti nuo savo motinos, ir kad HGT ėmėsi veiksmų Jungtinėje Karalystėje dėl jauniausiojo vaiko įvaikinimo.

44 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgusi į teisėjo pranešėjo siūlymą ir susipažinusi su generalinės advokatės nuomone, 2018 m. birželio 11 d. Teisingumo Teismo pirmoji kolegija nusprendė tenkinti nacionalinio teismo prašymą ir nagrinėti bylą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo byloje C-325/18

45 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 2201/2003 III skyriaus bendrosios nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad kai teigiama, kad vaikai buvo išvežti neteisėtai, valstybės narės, kurioje vaikai turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, teismo sprendimas, įpareigojantis grąžinti šiuos vaikus, gali būti pripažintas vykdytinu priimančiojoje valstybėje narėje remiantis šiomis bendrosiomis nuostatomis.

46 Šis teismas konkrečiai klausia, ar HGT visų pirma turėjo išnaudoti pagal 1980 m. Hagos konvenciją prieinamas priemones priimančiojoje valstybėje narėje ir tik tuomet kreiptis su prašymu (kaip ji ir padarė) dėl nutarties dėl globos nustatymo pripažinimo ir vykdymo pagal Reglamento Nr. 2201/2003 III skyrių.

47 Visų pirma reikia konstatuoti, kad nors šiuo reglamentu, kaip matyti iš jo preambulės, siekiama sukurti teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principu grindžiamą teisminę erdvę nustatant jurisdikcijos nustatymo ir teismo sprendimų, susijusių su tėvų pareigomis, pripažinimo ir vykdymo taisykles, o šios konvencijos, kaip matyti iš jos 1 straipsnio a punkto, tikslas yra užtikrinti, kad neteisėtai į bet kurią susitariančiąją valstybę išvežti ar joje laikomi vaikai būtų greitai grąžinti, egzistuoja glaudus ryšys tarp šių dviejų instrumentų, kurių bendras tikslas iš esmės yra atgrasyti nuo vaikų grobimo išvežant į kitas valstybes nares, o grobimo atveju – pasiekti, kad vaikas būtų nedelsiant sugrąžintas į valstybę, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 11 d. Sprendimo *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 48 ir 52 punktus).

48 Reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 2201/2003 17 konstatuojamojoje dalyje akcentuojamas šio reglamento papildomas pobūdis nurodant, kad jis papildo 1980 m. Hagos konvencijos, kuri ir toliau taikoma, nuostatas.

49 Be to, šios konvencijos 34 straipsnyje numatyta, kad ji „neriboja prašančiosios valstybės ir valstybės, į kurią kreipiamasi, galiojančių tarptautinių dokumentų taikymo arba kitų valstybės, į kurią kreipiamasi, teisės aktų taikymo siekiant grąžinti neteisėtai išvežtą ar laikomą vaiką arba įgyvendinti teisę su juo matytis“.

50 Nagrinėjamų dviejų teisės aktų tarpusavio ryšys patikslintas Reglamento Nr. 2201/2003 11 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta, kad valstybės narės teismai 1980 m. Hagos konvencijoje numatytai grąžinimo procedūrai turi taikyti šio straipsnio 2–8 dalis.

51 Reikia konstatuoti, kad šiomis nuostatomis nereikalaujama, kad asmuo, įstaiga ar institucija tarptautinio vaiko grobimo atveju remtųsi 1980 m. Hagos konvencija tam, kad pareikalautų nedelsiant grąžinti šį vaiką į valstybę, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta.

52 Šį aiškinimą patvirtina Reglamento Nr. 2201/2003 60 straipsnis, iš kurio matyti, kad šis reglamentas turi viršenybę prieš 1980 m. Hagos konvenciją (2008 m. liepos 11 d. Sprendimo *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 54 punktas).

53 Taigi, tėvų pareigų turėtojas, remdamasis Reglamento Nr. 2201/2003 III skyriaus nuostatomis, gali prašyti pripažinti ir vykdyti sprendimą, susijusį su tėvų valdžia ir vaikų grąžinimu, kurį priėmė kompetentingas teismas remdamasis Reglamento Nr. 2201/2003 II skyriaus 2 skirsniu, net jei jis nepateikė 1980 m. Hagos konvencija grindžiamo prašymo dėl grąžinimo.

54 Antra, reikia išnagrinėti, ar grąžinimo tvarka patenka į šio reglamento materialiąją taikymo sritį, o su tuo nesutinka C.E.

55 Remiantis Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 1 dalies b punktu, reglamentas taikomas bet kokio pobūdžio teismo civilinėms byloms, susijusioms su tėvų pareigų skyrimu, naudojimusi jomis, perdavimu, apribojimu ar atėmimu. Šiomis aplinkybėmis sąvoka „civilinė byla“ turi būti suprantama ne siaurai, o kaip savarankiška Sąjungos teisės sąvoka, apimanti pirmiausia visus prašymus, priemones ar sprendimus dėl „tėvų pareigų“, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą, atsižvelgiant į jo 5 konstatuojamojoje dalyje primintą tikslą (2015 m. spalio 21 d. Sprendimo *Gogova*, C-215/15, EU:C:2015:710, 26 punktas).

56 Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 2 dalies a–d punktuose patikslinta, kad bylos, kuriose nagrinėjamos tėvų pareigos, be kita ko, susijusios su globos teisėmis, globa, asmens ar institucijos, atsakingos už vaiko asmenį ar turtą, skyrimu ir funkcijomis, atstovavimu vaikui, vaiko atidavimu į priimančią šeimą ar globos instituciją.

57 Reglamento Nr. 2201/2003 2 straipsnio 7 punkte sąvoka „tėvų pareigos“ apibrėžiama plačiai, kaip apimanti visas su vaiko asmeniu ar turtu susijusias teises ir pareigas, suteikiamas fiziniam ar juridiniam asmeniui teismo sprendimu, įstatymų nustatyta tvarka ar galiojančiu susitarimu (2007 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *C*, C-435/06, EU:C:2007:714, 49 punktas ir 2012 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Health Service Executive*, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, 59 punktas).

58 Reikia konstatuoti, kad, kai teismas naudojasi savo jurisdikcija nustatyti globą, tai apima ir naudojimąsi teisėmis, susijusiomis su vaikų gerove ir išsilavinimu, kuriomis įprastai naudojasi tėvai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 2 dalies a punktą, ir aspektus, susijusius su globa ar rūpyba, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies b punktą. Kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, globos teisių perdavimas administravimo institucijai taip pat priskirtinas minėto reglamento taikymo sričiai.

59 Šiuo klausimu iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) remiantis Reglamento Nr. 2201/2003 III skyriumi priimta *ex parte* nutartimi buvo pripažinta nutartis dėl globos nustatymo ir buvo konstatuota, kad ji vykdytina Airijoje.

60 Neginčijama, kad prašymas dėl trijų vaikų grąžinimo buvo grindžiamas ne 1980 m. Hagos konvencija ir kad nutarties dėl globos nustatymo rezoliucinė dalis apima kelis aspektus, tarp jų teismo paskirtą šių vaikų globą ir įpareigojimą juos grąžinti. Taigi šį įpareigojimą lemia sprendimas dėl tėvų pareigų ir jis nuo to sprendimo neatsiejamas.

61 Tuo remiantis darytina išvada, kad nutartis dėl vaikų globos nustatymo ir dėl šių vaikų grąžinimo, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, kurios vykdymo prašoma *High Court* (Aukštasis teismas, Airija), susijusi su tėvų pareigų skyrimu ir (arba) naudojimusi jomis, ir (arba) apribojimu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 1 dalį, ir kad joje nagrinėjamos „globos teisės“ ir (arba) „globa“, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio 2 dalį. Todėl tokia nutartis patenka į šio reglamento taikymo sritį.

62 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 2201/2003 III skyriaus bendrosios nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad, kai teigiama, kad vaikai buvo išvežti neteisėtai, valstybės narės, kurioje šie vaikai turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, teismo nutartis, kuria įpareigojama grąžinti minėtus vaikus ir kuri priimta vykdant sprendimą dėl tėvų pareigų, gali būti pripažinta vykdytina priimančiojoje valstybėje narėje remiantis šiomis bendrosiomis nuostatomis.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų byloje C-325/18

63 Savo antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 1 dalis, siejama su Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad esant situacijai, kaip antai nagrinėjamai pagrindinėje byloje, ja draudžiama vykdyti valstybės narės teismo sprendimą, kuriuo nustatoma vaikų globa ir įpareigojama juos grąžinti ir kuris valstybėje narėje, kurioje prašoma jį pripažinti, pripažintas vykdytinu susijusiems tėvams dar nepranešus apie šio sprendimo pripažinimą vykdytinu, ir ar šio 33 straipsnio 5 dalyje numatytas apskundimo terminas turi būti taikomas asmeniui, kurio atžvilgiu prašoma vykdyti minėtą sprendimą.

64 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Aukštesniųjų teismų procedūros reglamento 42A straipsnio 10 dalies 2 punkto ii papunktyje numatyta, jog „nuosprendžio ar sprendimo vykdymas galimas“, kol nesibaigė apskundimo terminas.

65 Iš tiesų Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad siekiant užkirsti kelią tam, kad skundo dėl sprendimo, susijusio su vykdytinumo paskelbimu, stabdomasis poveikis turėtų neigiamos įtakos Reglamento Nr. 2201/2003 31 straipsnyje numatytam trumpam terminui, sprendimas dėl paėmimo tampa vykdytinas nuo to momento, kai prašomosios valstybės narės teismas, remdamasis minėtu 31 straipsniu, paskelbė jį vykdytinu (2012 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Health Service Executive*, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, 125 punktas). Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad, siekiant neužkirsti kelio Reglamento Nr. 2201/2003 praktiniam veiksmingumui, prašomosios valstybės narės teismo sprendimas dėl prašymo paskelbti teismo sprendimą vykdytinu turi būti priimtas ypač greitai, o skundai dėl tokio prašomosios valstybės narės teismo sprendimo negali turėti stabdomojo poveikio (2012 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Health Service Executive*, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, 129 punktas).

66 Vis dėlto šis teiginys neturi reikšmės atskiram klausimui, ar sprendimas, pripažintas vykdytinu per *ex parte* procedūrą, gali būti vykdomas, kai jis dar neįteiktas.

67 Šiuo aspektu reikia konstatuoti, kad vien Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio formuluotė neleidžia atsakyti į pateiktus klausimus.

68 Iš tiesų, nors šioje nuostatoje numatytas terminas pateikti skundą dėl sprendimo dėl vykdymo pradedamas skaičiuoti nuo šio sprendimo įteikimo, joje nepatikslinta, ar vykdymas gali būti pradėtas, kol jis dar neįteiktas.

69 Šiuo klausimu reikia priminti, kad reikalavimas įteikti nutarimą dėl leidimo vykdyti sprendimą yra skirtas, viena vertus, apsaugoti šalies, kurios atžvilgiu prašoma vykdymo, teisėms ir, kita vertus, įrodinėjimo požiūriu sudaryti sąlygoms, kad būtų tiksliai apskaičiuotas Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnyje nustatytas griežtas ir imperatyvus apskundimo terminas (pagal analogiją žr. 2006 m. vasario 16 d. Sprendimo *Verdoliva*, C-3/05, EU:C:2006:113, 34 punktą).

70 Šis įteikimo reikalavimas, taip pat ir informacijos, susijusios su apskundimu, pateikimas leidžia užtikrinti, kad šalis, kurios atžvilgiu pateiktas prašymas dėl vykdymo, galėtų pasinaudoti veiksmingo apskundimo teise. Todėl tam, kad būtų galima manyti, jog suinteresuotoji šalis galėjo skųsti nutartį dėl vykdymo, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnį, jai turėjo būti žinomas šio sprendimo turinys, o tai reiškia, kad šis sprendimas jai turėjo būti įteiktas (pagal analogiją žr. 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *ASML*, C-283/05, EU:C:2006:787, 40 punktą).

71 Šiuo klausimu iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal Aukštesniųjų teismų procedūros reglamento 42A straipsnio 10 dalies 2 punkto iii papunktį sprendime, kuriuo leidžiamas vykdymas, turi būti nurodyta, kad „nuosprendžio ar sprendimo vykdymas gali būti sustabdytas pateikus prašymą, kai kilmės valstybės narės teisme pateiktas skundas įprasta tvarka“.

72 Iš tiesų, galimybė remiantis nacionaline teise prašyti sustabdyti tokio sprendimo vykdymą yra pagrindinė teisės į veiksmingą teisinės gynybos priemonę ir apskritai teisės į gynybą garantija, kuri gali būti suteikiama, be kita ko, jei dėl sprendimo vykdymo kiltų pernelyg rimtų akivaizdžių pasekmių.

73 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, nors, kaip nurodė generalinė advokatė savo išvados 119 punkte, asmuo, kurio atžvilgiu prašomas vykdymas, turi turėti apskundimo galimybę tam, kad galėtų remtis, be kita ko, kuriuo nors nepripažinimo pagrindu, nurodytu reglamento 23 straipsnyje, reikia konstatuoti, kad sprendimo dėl grąžinimo vykdymas jo dar neįteikus susijusiems tėvams sutrukdė jiems laiku ginčyti „sprendimo paskelbimą vykdytinu“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 5 dalį, ir bet kuriuo atveju prašyti sustabdyti jos vykdymą.

74 Be to, reikia pažymėti, kad per posėdį Teisingumo Teisme HGT tvirtino, jog sprendimą vykdyti nedelsiant buvo būtina dėl „pasislėpimo rizikos apskritai“. Vis dėlto reikia konstatuoti, kad vaikai 2017 m. rugsėjo 14 d. buvo apgyvendinti priimančioje šeimoje Airijoje. Todėl neatrodo, kad nutartį, įpareigojančią juos grąžinti į Jungtinę Karalystę, reikėjo tikrai vykdyti skubiai.

75 Atsižvelgiant į tai, reikia konstatuoti, kad valstybės narės teismo sprendimo, kuriuo nustatoma vaikų globa ir įpareigojama juos grąžinti ir kuris prašomojoje valstybėje narėje pripažįstamas vykdytinu, vykdymas, susijusiems tėvams dar nepranešus apie šio sprendimo paskelbimą vykdytinu, prieštarauja Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 1 daliai, siejamai su Chartijos 47 straipsniu.

76 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia ar, esant tokioms aplinkybėms, Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje numatytu apskundimo terminu galima remtis prieš susijusius tėvus.

77 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją senaties terminai apskritai atlieka teisinio saugumo užtikrinimo funkciją (2016 m. liepos 7 d. Sprendimo *Lebek*, C-70/15, EU:C:2016:524, 55 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Be to, tai atitinka viršesnį vaiko interesą, kad su juo susiję sprendimai gali būti skundžiami tik per tam tikrą terminą.

78 Pagrindinėje byloje neginčijama, kad sprendimas dėl vykdymo tikrai buvo įteiktas susijusiems tėvams.

79 Žinoma, kadangi sprendimas įteiktas jau jį įvykdžius, iš tėvų buvo atimta teisė prašyti sustabdyti sprendimo dėl grąžinimo vykdymą. Vis dėlto šis jų teisės į gynybą pažeidimas neturi poveikio apskundimo terminui, kuris buvo pradėtas skaičiuoti nuo šio sprendimo įteikimo.

80 Taigi tokiomis aplinkybėmis Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 5 dalyje nustatytas apskundimo terminas neturėtų būti teismo, į kurį kreiptasi, pratęstas.

81 Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta šio sprendimo 75 punkte, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar pagal nacionalinę teisę jis gali atšaukti sprendimą dėl prašymo pripažinti sprendimą vykdytinu, kurį jis anksčiau yra priėmęs.

82 Todėl į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 1 dalis, siejama su Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad esant situacijai, kaip antai nagrinėjamai pagrindinėje byloje, pagal ją draudžiama vykdyti valstybės narės teismo sprendimą, kuriuo nustatoma vaikų globa ir įpareigojama juos grąžinti ir kuris prašomojoje valstybėje narėje pripažintas vykdytinu, kol susijusiems tėvams apie jį nepranešta. Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje numatyto apskundimo termino teismas, į kurį kreiptasi, negali pratęsti.

Dėl klausimo byloje C-375/18

83 Savo ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamentas Nr. 2201/2003 turi būti aiškinamas taip, kad esant situacijai, kaip antai nagrinėjamai pagrindinėje byloje, pagal jį draudžiama valstybės narės teismui taikyti apsaugos priemones įpareigojimo kitos valstybės narės viešajam subjektui forma, jam uždraudžiant šios kitos valstybės narės teismuose pradėti ar tęsti vaikų, kurie joje gyvena, įvaikinimo procedūrą.

84 Reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnį jame nurodyti teismai gali taikyti laikinąsias ar apsaugos priemones su sąlyga, kad šie teismai savo jurisdikcijos tėvų pareigų klausimais negrindžia vienu iš šio reglamento II skyriaus 2 skirsnio straipsnių (2010 m. liepos 15 d. Sprendimo *Purrucker*, C-256/09, EU:C:2010:437, 63 punktas).

85 Šie teismai gali taikyti laikinąsias ir apsaugos priemones tik jei įvykdytos trys kumuliacinės sąlygos, t. y.:

– atitinkamos priemonės turi būti neatidėliotinos,

– jos turi būti taikomos teismo, į kurį kreiptasi, buvimo vietos valstybėje narėje esantiems asmenims ar turtui ir

– jos turi būti laikinos (2010 m. liepos 15 d. Sprendimo *Purrucker*, C-256/09, EU:C:2010:437, 77 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

86 Iš to išplaukia, kad Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnis nebūtinai taikomas teismo sprendimui, iš kurio nematyti, jog jį priėmė jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės turintis arba tariamai ją turintis teismas, bet ši nuostata jam taikoma tik jeigu jis tenkina joje numatytas sąlygas (2010 m. liepos 15 d. Sprendimo *Purrucker*, C-256/09, EU:C:2010:437, 78 punktas).

87 Reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas prašymas taikyti įpareigojimą nesusijęs su asmenimis, esančiais valstybėje narėje, kurioje yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ir todėl netenkina šio sprendimo 85 punkte nurodytos sąlygos.

88 Tuo remiantis darytina išvada, kad apsaugos priemonė, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamas įpareigojimas, kurį valstybės narės teismo prašoma taikyti kitos valstybės narės viešajam subjektui, uždraudžiant jam šios kitos valstybės narės teismuose pradėti arba tęsti vaikų, kurie joje gyvena, įvaikinimo procedūrą, nepatenka į Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnio taikymo sritį.

89 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar tokiu įpareigojimu galėtų būti uždrausta HGT kreiptis į kompetentingus Anglijos teismus ir dėl to jis yra *anti-suit injunction*, draudžiamas pagal 2004 m. balandžio 27 d. Sprendimą *Turner* (C-159/02, EU:C:2004:228) ir 2009 m. vasario 10 d. Sprendimą *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (C-185/07, EU:C:2009:69).

90 Savo sprendimuose Teisingumo Teismas nusprendė, kad *anti-suit injunction*, t. y. įpareigojimas, kuriuo siekiama uždrausti asmeniui pradėti arba tęsti procesą kitos valstybės narės teismuose, buvo nesuderinamas su 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), taip pat su Reglamentu Nr. 44/2001, nes toks draudimas neatitinka principo, kad kiekvienas teismas, į kurį kreiptasi, pagal taikytinas taisykles pats nustato, ar jis kompetentingas nagrinėti ginčą, dėl kurio į jį kreiptasi. Be to, toks kišimasis į kitos valstybės narės teismo jurisdikciją yra nesuderinamas su abipusio pasitikėjimo principu, kuriuo grindžiama privaloma jurisdikcijos sistema, kurios privalo laikytis visi teismai, kurie patenka į šių teisės instrumentų taikymo sritį (2004 m. balandžio 27 d. Sprendimo *Turner*, C-159/02, EU:C:2004:228, 24 ir 25 punktai; 2009 m. vasario 10 d. Sprendimo *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali*, C-185/07, EU:C:2009:69, 29 ir 30 punktai ir 2015 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Gazprom*, C-536/13, EU:C:2015:316, 33 ir 34 punktai).

91 Nagrinėjamu atveju, remiantis šia jurisprudencija, reikia pripažinti, kad pagal Reglamentą Nr. 2201/2003, būtent jo 26 straipsnį, neleidžiama taikyti tokio įpareigojimo, kuriuo būtų uždrausta HGT pradėti teismo procesą Jungtinėje Karalystėje dėl vaikų įvaikinimo ar dėl šio klausimo ginčyti Anglijos teismų jurisdikciją.

92 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad įpareigojimu, kaip antai tuo, kurio prašo susiję tėvai, kaip matyti iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktų paaiškinimų ir kaip nurodė generalinė advokatė savo išvados 153 ir 154 punktuose, nesiekiama ir jo poveikis nėra sutrukdyti HGT kreiptis į Anglijos teismą dėl to paties dalyko kaip ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamo ginčo dalykas, nes Jungtinėje Karalystėje pradėtos ar tęsiamos įvaikinimo procedūros tikslas ir poveikis skiriasi nuo Reglamentu Nr. 2201/2003 grindžiamos procedūros dėl vaikų grąžinimo, kuria siekiama išsaugoti susijusių tėvų teisę į gynybą, tikslo ir poveikio.

93 Be to, kaip matyti iš pačios Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 3 dalies b punkto formuluotės, sprendimas dėl šio įvaikinimo ir pasirengimo įvaikinti priemonės nepatenka į reglamento taikymo sritį.

94 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į ketvirtą klausimą reikia atsakyti taip: Reglamentas Nr. 2201/2003 turi būti aiškinamas taip, kad esant situacijai, kaip antai nagrinėjamai pagrindinėje byloje, pagal jį nedraudžiama valstybės narės teismui taikyti apsaugos priemones įpareigojimo kitos valstybės narės viešajam subjektui forma, uždraudžiant jam šios kitos valstybės narės teismuose pradėti ar tęsti vaikų, kurie joje gyvena, įvaikinimo procedūrą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

95 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000, III skyriaus bendrosios nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad, kai teigiama, jog vaikai buvo išvežti neteisėtai, valstybės narės, kurioje šie vaikai turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, teismo sprendimas, kuriuo įpareigojama grąžinti minėtus vaikus ir kuris priimtas vykdant sprendimą dėl tėvų pareigų, gali būti pripažintas vykdytinu priimančiojoje valstybėje narėje remiantis šiomis bendrosiomis nuostatomis.**

2. **Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 1 dalis, siejama su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad esant situacijai, kaip antai nagrinėjamai pagrindinėje byloje, pagal ją draudžiama vykdyti valstybės narės teismo sprendimą, kuriuo nustatoma vaikų globa ir įpareigojama juos grąžinti ir kuris prašomojoje valstybėje narėje pripažintas vykdytinu, kol susijusiems tėvams apie jį nepranešta. Reglamento Nr. 2201/2003 33 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje numatyto apskundimo termino teismas, į kurį kreiptasi, pratęsti negali.**

3. **Reglamentas Nr. 2201/2003 turi būti aiškinamas taip, kad esant situacijai, kaip antai nagrinėjamai pagrindinėje byloje, pagal jį nedraudžiama valstybės narės teismui taikyti apsaugos priemones įpareigojimo kitos valstybės narės viešajam subjektui forma, uždraudžiant jam šios kitos valstybės narės teismuose pradėti ar tęsti vaikų, kurie joje gyvena, įvaikinimo procedūrą.**

Parašai.